

Lausunto hallituksen esityksen HE 47/2026 kestävyysmerkintöjä koskevasta osasta

Julkisen sanan neuvoston kannatusyhdistys Jusanek ry vastaa Journalistin ohjeista ja muista Julkisen sanan neuvoston (JSN) itsesääntelyjärjestelmän keskeisistä pelisäännöistä. Yhdistys valitsee JSN:n mediaa edustavat jäsenet sekä puheenjohtajan ja vastaa valtaosasta neuvoston rahoituksesta. Julkisen sanan neuvosto puolestaan tulkitsee itsenäisesti ja riippumattomasti hyvää journalistista tapaa erityisesti Journalistin ohjeiden perusteella.

Jusanek ry pyytää, että talousvaliokunta ottaa seuraavat näkökohdat huomioon käsitellessään hallituksen esityksen HE 47/2026 kestävyysmerkintöjä koskevia säännöksiä.

Julkisen sanan neuvosto on media-alan itsesääntelyelin, jolle kuka tahansa voi kannella, jos katsoo itsesääntelyyn sitoutuneen median rikkoneen Journalistin ohjeita tai muuta hyvää journalistista tapaa. JSN toimii pääsääntöisesti sille tehtyjen kantelujen perusteella. Tämän vuoksi on keskeistä, että yleisö on tietoinen mahdollisuudesta kannella median sisällöistä, tiedonhankinnasta ja muista journalistisista ratkaisuksista.

Merkittävä keino lisätä tietoisuutta kantelumahdollisuudesta on median käyttämä logo, jolla tiedotusväline osoittaa sitoutumisensa JSN:n itsesääntelyjärjestelmään. Logo otettiin käyttöön JSN:n 50-vuotisjuhlakampanjan yhteydessä vuonna 2018, ja sen kehittämistä on tarkoitus jatkaa lähiaikoina.

Yleisön tietoisuus kantelumahdollisuudesta on selvästi lisääntynyt. Tämä ilmenee muun muassa siitä, että JSN:lle tehtyjen kantelujen määrä on viime vuosina ollut kaksin- tai jopa kolminkertainen verrattuna 2010-luvun loppuun, jolloin logo otettiin käyttöön. Samaan aikaan luottamus uutismediaan on kasvanut Suomessa ja on edelleen kansainvälistä kärkitasoa (Oxfordin yliopiston Reuters-instituutin vuosittainen Digital News Report).

Jusanek korostaa, että logo ei ole merkki tiedotusvälineen laadullisesta paremmuudesta suhteessa muihin medioihin. Se osoittaa ainoastaan sitoutumisen journalistiseen itsesääntelyyn. Suomessa itsesääntelyyn sitoutuneet mediat julkaisevat poikkeuksetta Julkisen sanan neuvostolta saamansa langettavat päätökset. Lisäksi mediat uutisoivat laajasti JSN:n ratkaisuksista jokaisen kokouksen jälkeen.

Sertifiointi ei kuulu riippumattoman median itsesääntelyjärjestelmän luonteeseen. Riippumatonta itsesääntelyelintä ei myöskään voida kytkeä ulkopuoliseen ohjaukseen tai arviointiin validointia tai sertifiointia edellyttävän menettelyn kautta menettämättä järjestelmän keskeisiä perusperiaatteita.

Julkisen sanan neuvoston kannatusyhdistys Jusanek ry on vuonna 2026 täsmentänyt itsesääntelyn jäsenkriteereitä siten, että myös Journalistin ohjeisiin sitoutuvat somevaikuttajat voivat liittyä järjestelmään. Tämä lisää entisestään tarvetta huolehtia siitä, että myös uudet ja uudenlaisen median käyttäjät ovat tietoisia mahdollisuudesta kannella median sisällöistä Julkisen sanan neuvostolle.

Edellä esitetyin perustein Jusanek ry ehdottaa, että talousvaliokunta täsmentää mietinnössään, että valtioneuvoston asetuksessa tarkoitettuna kestävyysmerkintänä **ei** pidetä logoa, jolla tiedotusväline osoittaa sitoutumisensa eurooppalaisen medianvapaussäädöksen (EU) 2024/1083 18 artiklan 1 kohdan d-alakohdassa tarkoitettuun media-alalla laajalti tunnustettuun ja hyväksyttyyn itsesääntelymekanismiin.

Helsingissä 24.4.202

Jusanek ry:n puolesta

Marjaana Varmavuori

hallituksen puheenjohtaja

Mikko Hoikka

hallituksen varapuheenjohtaja

Timo Huovinen

hallituksen jäsen

Eero Hyvönen

hallituksen sihteeri

SIGNATURES

ALLEKIRJOITUKSET

UNDERSKRIFTER

SIGNATURER

UNDERSKRIFTER

This document contains 2 pages before this page
Dokumentet inneholder 2 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 2 sivua ennen tätä sivua
Dette dokument indeholder 2 sider før denne side

Detta dokument innehåller 2 sidor före denna sida

authority to sign
representative
custodial

asemavaltuus
nimenkirjoitusoikeus
huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt
firmateckningsrätt
förvaltare

autoritet til å signere
representant
foresatte/verge

myndighed til at underskrive
repræsentant
frihedsberøvende